

SXEDIO.GQ9

7.3.1955: ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΚΑΙ ΓΡΙΒΑΣ ΟΡΙΣΤΙΚΟΠΟΙΟΥΝ ΩΣ ΗΜΕΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΤΗΣ ΕΟΚΑ ΤΟ ΒΡΑΔΥ ΤΗΣ 31ης ΜΑΡΤΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ 1η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1955. Ο ΓΡΙΒΑΣ ΚΑΤΑΡΤΙΖΕΙ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΣΤΡΟΒΟΛΟ

Στις αρχές Φεβρουαρίου 1955 ο αρχηγός της ΕΟΚΑ Γεώργιος Γρίβας εγκαταστάθηκε στο σπίτι του Κωνσταντίνου Μιχαλόπουλου στο Στρόβολο.

Ο Μιχαλόπουλος ήταν δημόσιος υπάλληλος και μέλος ΠΕΟΝ οργάνωσης νεολαίας και είχε μνηθεί στην ΕΟΚΑ μαζί με τη σύζυγο του Ελένη από τον Παπασταύρο Παπαγαθαγγέλου, τον στρατολόγο της ΕΟΚΑ.

Στις αρχές του Φεβρουαρίου ο Παπασταύρος του ανέφερε ότι ο αρχηγός της οργάνωσης ήθελε να επισκεφθεί τη Λευκωσία για να μείνει λίγες μέρες.

Ο Μιχαλόπουλος πρόθυμα του απάντησε ότι έθετε στη διάθεση του το σπίτι του και ο Παπασταύρος του ανέφερε ότι θα έρχονταν το βράδυ και τον παρακάλεσε να είναι εκείνος σπίτι για να τους υποδεχθεί.

Από πολύ νωρίς πήγε σπίτι εκείνο το απόγευμα ο Μιχαλόπουλος και κάθησε στο παράθυρο του σπιτιού του περιμένοντας.

Η ώρα κυλούσε χωρίς να φαίνεται ο αρχηγός. Πέρασε η 10η νυκτερινή και κανένας δεν φάνηκε. Ομως ο Μιχαλόπουλος δεν πήγε για ύπνο. Περίμενε μέχρι τις 2.30 το πρωί, αλλά ψυχή δεν υπήρχε. Μόνο κάπου, κάπου περνούσε έξω από το σπίτι του ένα αυτοκίνητο. Το ίδιο αυτοκίνητο πηγαινοερχόταν συνεχώς μέχρι αργά το βράδυ. Αλλά δεν σταματούσε. Υπολόγισε πως έχασε το δρόμο του ή αναζητούσε κάποιον και δεν έδωσε ιδιαίτερη σημασία.

Την άλλη μέρα το πρωί σταμάτησε ένα άλλο αυτοκίνητο έξω από το σπίτι του και από αυτό κατέβηκε ένας ελλαδίτης (αργότερα έμαθε ότι ήταν ο Νότης Πετροπουλέας, ο άνθρωπος που είχε έλθει μυστικά με το Διγενή στην Κύπρο τον Νιόμβρη του 1954 και ο οποίος τώρα του δημιουργούσε συνέχεια

τεράστια προβλήματα με τη στάση και τη συμπεριφορά του παρά το γεγονός ότι συνέβαλλε στην προετοιμασία της έναρξης της ΕΟΚΑ).

Είπε ο Πετροπουλέας στον Μιχαλόπουλο:

- Είμαι ο Ιβάνοφ.

Ταράχθηκε ο Μιχαλόπουλος. Γνώριζε ότι κάποιος στην οργάνωση είχε το ψευδώνυμο Ιβάνοφ αλλά πρώτη φορά τον συναντούσε.

- Θα ρθούμε σε λίγο με τον θείο.

- Γιατί δεν ήλθετε ψες που σας περίμενα;

- Ηλθαμε. Σε είδα που περίμενες στο παράθυρο. Εγώ ήμουν που γύριζα με το αυτοκινητο αλλά ψες δοκιμάζαμε αν ήσουν έμπιστος. Τώρα διαπιστώσαμε ότι είσαι εν τάξει. Ο θείος θα ρθει σε λίγο.

- Ποιος είναι ο θείος;

- Ο αρχηγός.

Υστερα από λίγες ώρες κατέφθασε ο συνταγματάρχης Γεώργιος Γρίβας με ένα μαύρο αυτοκίνητο "Ωστιν" που αργότερα το ονόμασαν "η Μαύρη Μερσεντές".

Κατέβηκε πρώτα ο Πετροπουλέας και ακολούθησε ο Διγενής.

Γνωρίστηκαν και το ζεύγος Μιχαλόπουλου, παρ' ολον ότι ήσαν νιόπαντροι παραχώρησαν στο Διγενή το υπνοδωμάτιο τους και αυτοί τακτοποιήθηκαν στη σάλα.

Ο Διγενής ζήτησε από το Μιχαλόπουλο να μείνει στο σπίτι ώστε αν τον χρειαζόταν να μπορέσει να τον βοηθήσει.

Το σπίτι ήταν κατάλληλο και όπως το ήθελε ο Διγενής. Είχε δύο εισόδους και αυτό θα του επέτρεπε σε περίπτωση κινδύνου να διαφύγει από το πίσω μέρος.

Ο Μιχαλόπουλος σε συνέντευξη του στον Παναγιώτη Παπαδημήτρη αργότερα είπε ότι ο Διγενής ήταν άριστος στις μεταμφιέσεις και μετακινείτο στη Λευκωσία πολλές φορές μεταμφιεσμένος χωρίς κανένας να τον γνωρίζει.

Είπε ο Μιχαλόπουλος:

"Ακόμα και εμείς που ζούσαμε μαζί του για τόσο καιρό, να τον βλέπαμε στο δρόμο δεν τον

καταλαβαίναμε ενώ αργότερα μας έλεγε ο ίδιος ότι μας είδε στον τάδε και στον τάδε τόπο.

Μια μέρα μου έδειξε μια ταυτότητά του. Ήταν ο ίδιος, αλλά είχε κάνει τέτοια μεταμπίηση που θα έβραζε στοίχημα ότι ήταν άλλος άνθρωπος.

Μια άλλη φορά είχαμε πάει στο Μέσα Ποταμό για σύσκεψη συνεργατών και το συνδιάσαμε με εκδρομή και σούγλα. Εκεί που καθόμασταν έφθασε κάποιος και κάθησε δίπλα μας.

Όλοι άρχισαν να κουβεντιάζουν. Αργότερα, και ύστερα από μεγάλη δυσκολία κατάφερα να τον αναγνωρίσω. Είχε κάνει τέτοια μεταμπίηση που δεν τον αναγνώρισα".

Το ίδιο πρόβλημα είχε και η σύζυγος του Μιχαλόπουλου. Είπε η Ελένη Μιχαλοπούλου στον Παναγιώτη Παπαδημήτρη:

" Μια μέρα με είχε δει στο δρόμο και μου το είπε. Αλλά δεν τον αναγνώρισα παρ'όλον ότι έμενε μαζί μας τόσες μέρες".

Τι έκαμνε στο σπίτι του Μιχαλόπουλου τόσες μέρες όμως ο Γρίβας;

Μελετούσε, λέγει ο Μιχαλόπουλος, συσκευτόταν με τους τομεάρχες του τους οποίους είχε ήδη διορίσει και κατάστρωνε την πορεία του αγώνα.

Κάθε πρωί σηκωνόταν ξυριζόταν και πρώτη του δουλειά ήταν να καθαρίσει το μουστάκι του.

Αργότερα δεχόταν τους διάφορους συνεργάτες του.

Στο σπίτι το ζεύγος Μιχαλοπούλου δεχόταν παράλληλα τους ξένους και τους συγγενείς του όπως πάντα, αλλά τόση ήταν η μυστικότητα που τηρείτο, ώστε κανένας δεν αντιλήφθηκε ότι εδώ έμενε ο αρχηγός της ΕΟΚΑ.

Σε κάποιο στάδιο οι Άγγλοι, άρχισαν να εντείνουν τις έρευνες για να εξασφαλίσουν πληροφορίες γύρω από τις προετοιμασίες των Κυπρίων και ιδιαίτερα μετά τη σύλληψη στις **25.1.1955** του ιστοφόρου Αγίος Γεώργιος στην περιοχή Χλώρακας, της Πάφου, που μετέφερε πυρομαχικά και οπλισμό για

τις ανάγκες της ΕΟΚΑ.

Οι έρευνες γίνονταν στην περιοχή του Τρικώμου, κυρίως, γενέτειρας του Γεωργίου Γρίβα όπου υπολόγιζαν ότι πιθανόν να κατέληγε μια και οι πληροφορίες τους ανέφεραν ότι βρισκόταν ήδη στην Κύπρο μυστικά, αλλά δεν είχαν ακόμα σαφή εικόνα αν ήταν ο αρχηγός της ΕΟΚΑ.

Ο Γρίβας συναντήθηκε με τον Μακάριο και πάλι στις **7** Μαρτίου **1955** και συζήτησαν το όλο θέμα και προσπάθησαν να οριστικοποιήσουν την ημέρα έναρξης του αγώνα.

Εγγραφε στο ημερολόγιο του ο Γεώργιος Γρίβας:

9 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Γεν. μου επέστρεψε δοθείσας αποδείξεις διά ληφθέντα χρήματα, ίνα συντάξω αυτάς κατ' άλλον τρόπον. Οτι δηλαδή απλώς ελήφθη το Δ ποσόν.

Νότης ανέφερε ότι εισήλθε εις κυβερ. και έκαμε αναγνώρισιν. Προτείνει δύο θέσεις: Η μία περί λιβ. όπου αποτελέσματα πενιχρά και ετέραν περί κέντρον κτιρίου από θάλαμον. Διά την τελευταίαν απαιτείται λεπτομερέςτέρα αναγνώρισις.

10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Νότης μου ανέφερε κάτωθι:

-Παπασταύρος του είπε ότι έδειξε άρθρον μου διά τύπου εις Γεν. Ούτος είπε δεν συμφωνεί να παρουσιάσωμεν συλληφθέντας Χλώρακα ως λαθρεμπόρους Δυναμίτιδος. Θα συντάξη ο ίδιος άρθρον σχετικόν.

Εαν θέλω να το τροποποιήσω το ιδικόν μου εις το ανωτέρω σημείον.

Εύρε προς αγοράν τα κάτωθι:

60 μασούρια δυναμτ. προς **2** λ. έκαστον, **2** κιβώτια δυναμιτ., **1** κιβώτιον πιστόλια και ελαφρά αυτό. με **500** σφα. διά τελευταία δεν του έδωσαν τιμή, αλλά θα τα παραλάβουν την **13** τρέχ. οπότε θα ζητηθή τιμή.

Ως προς το δεύτερον έκαμε επιστολήν εις Γεν., διά να διαθέση απαιτούμενον χρηματικόν ποσόν.

11 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Γεν διέθεσε **100** λ. δι' αγοράν υλικού περί ην χθεσινήν αίτησις μου.

13 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Κατά εσπερινάς πληροφορίες Νότι η αστυνομία επιτηρεί τον χώρο από Τρικώμου μέχρι Μπογαζίου Τρικώμου, όπου εγκατεστάθη και τμήμα των Ιντέλλιτζενς Σέρβις. Ασφαλώς με αποζητούν εις τον χώρον τούτο όπου και η γενέτειρά μου.

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Γεν., με ειδοποίησε ότι μίαν των ημερών θα με δη.

17 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Καταφύγιον προχωρεί. Ερρίψαμεν πλάκα.

Επίσης ΟΡΕΣΤΗΣ υπέβαλε αναφοράν ότι Γεν. ον είδε θα τον διεκολύνη.

Συνέταξα δελτίον πληροφοριών διά Γεν. ον κατατατοπίζω επί όλων των ανωτέρω (εξ αναφοράς Ευαγόρα-Πόλου και Κικέρωνος (Γιωρκάτζη) και με αντίγραφον εκθέσεως Δ) του Πάφου αίτινα αποστείλω αύριον πρωΐαν διά γνωστού μέσου.

18 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Απέστειλα δελτίον πληροφοριών εις Γεν.

19 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Απέστειλα εις Γεν. έγγραφον σχετικώς με δημοσιεύσεις παρανόμου εφημερίδος ΕΝΩΣΙΣ.

21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Εστειλα εις Γεν., απόδειξιν δια λ. **200** προοριζομένας δι' αγοράν υλικού.

Νότις ήλθε σπίτι ώρα **23**. Ανέφερε ότι πήρε μόνον **17** νάρκες διότι αι υπόλοιποι δεν ήσαν κατάλληλοι. Μου υπέβαλεν και έκθεσιν διά αναγνώρισιν στόχων Λεμεσού. Αύριον αναχωρεί διά Λεμεσόν προς συνέχισιν εργασίας ην δεν επεράτωσε.

-Εξέλεξε χώρον διά καταφύγιον εις το βουνό και εζήτησε έγκρισιν ενάρξεως εργασίας, βάσει οδηγιών μου ας του είχα διαβιβάσει. Ενέκρινα.

24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Γεν, περί **17** ώραν ειδοποίησε ότι θέλει να με συναντήση περί ώραν **20**. Απήντησα όχι σήμερον αλλά αύριον την ιδίαν ώραν εις το ίδιον μέρος όπου συνηντήθημεν την προηγούμενην φοράν.

25 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ: Γεν με ειδοποίησε ότι συνάντησις δεν θα πραγματοποιηθή σήμερον. Θα ειδοποιήση πότε.

Περί 15ην ήλθε Νότης από Λεμεσό. Εδικοιολογήθη ότι ήθελε να λάβη αυτός όλα τα μέτρα ασφαλείας διά συνάντησιν με Γεν. Τον παρετήρησα. Δεν φαίνεται πολύ ενθουσιασμένος από άνδρας περιοχής Λεμεσου. 4 άνδρες Λεμεσού ελιποψύχησαν.

1 ΜΑΡΤΙΟΥ: Νότης έφυγε στενοχωρημένος, αλλά και μειωμένος, αφού ανέφερε ότι επομένην υποβάλη έκθεσιν του. Σκέπτομαι πολλές φορές ότι ο άνθρωπος αυτός ή ακαταλόγιστος είναι ή κάτι άλλο συμβαίνει, το οποίον δεν κατόρθωσα ακόμη να εξακριβώσω. Διότι δεν δικαιολογούνται πολλάί ενέγειαι του. Νουνεχής ή άνθρωπος αντιλαμβανόμενος την σοβαρότητα της καταστάσεως και αποστολήν μας δεν είναι δυνατόν να συμπεριφέρεται κατ' αυτόν τον τρόπον. Δυστυχώς εκμεταλλεύεται την μη δυνατότητα μου να κινηθώ ελευθέρως. Άλλως θα τον έδενα και θα τον απήλλασσα πάσης αναμίξεως του εις τα της Οργανώσεως.

2 ΜΑΡΤΙΟΥ: Κατόπιν σκέψεως απεφάσισα ή να απαλλάξω οριστικώς Νότην ή περιορίσω δικαιοδοσίας του και αναμιχθώ ενεργότερον και εις αναγνωρίσεις των στόχων, διακινδυνεύων ως είναι φυσικόν να αποκαλυφθώ.

Προς τούτο ομάς ΕΡΜΗΣ θα αναλάβη όλην την εργασίαν εις την πόλιν Λευκωσίας ομού ομάδας κρούσεως και ομάδα εκτελεστών. Η τελευταία να αναλάβη ως στόχον και την **Cyprus Mail**. Να αναγνωρισθούν αι κατοικίαι και συνήθειαι του και ομάς εκτελεστών να είναι έτοιμη. Να γίνη ανακατανομή των χειροβομβίδων και κατόπιν της νέας αναδιοργανώσεως των ομάδων.

Θα λαμβάνη διαταγάς αποκλειστικώς παρ' εμού και θα εξαρτάται απ' ευθείας από εμέ.

Εις ερώτησιν μου εάν Νότης θα επεμβαίνη απήνητησα ΟΧΙ.

4 ΜΑΡΤΙΟΥ: Συνέστησα εις ΖΗΔΡΟΝ εκκαθάρισιν του προσωπικού των σαμποτέρ, ώστε παραμείνουν οι τολμηροί και εχέμυθοι. Του ετόνισα ότι η πρώτη μας κρούσις πρέπει να αποδώση άριστα αποτελέσματα, διότι εκτός των άλλων είναι και ζήτημα γοήτρου και

εξυψώσεως ηθικού, των ημετέρων. ΖΗΔΡΟΣ φαίνεται
τολμηρός και αναμένω από τούτον σοβαρά
αποτελέσματα. Ας ίδωμεν.

5 ΜΑΡΤΙΟΥ: ΑΒΕΡΩΦ ανέφερε ότι θα γίνη
συνάντησις εμού με Γεν. προσεχή Δευτέραν **7ην** τρέχ.
ώραν **20**.

Πασχαλής μου ανέφερε ότι μπακάλης παρ ου
ψωνίζομεν δεν επληρώθη, του οφείλομεν περί τας **99**
λίρας εξ ων **30** λίρας εις μετρητά έλαβε Νότης. Επίσης
ότι Νότης δεν του επλήρωνε ενοίκιον διά οικίαν, όπερ
κατέβαλε εξ ιδίων. Ακατανόητα πράγματα δι' εμέ.
Διατί δεν επλήρωνε Νότης; Τι έκαμε τα χρήματα, που
πήρε; Διατί δεν παρέδωσε ταμείον εις ΑΒΕΡΩΦ και τον
λογαριασμόν διαχειρίσεως των χρημάτων άτινα έλαβε,
της δοθείσης αυτού προθεσμίας εκπνευσάσης χθες
εσπέραν.

7 ΜΑΡΤΙΟΥ: Ωρα **20** ήλθε Νότης διά να με παραλάβη
και μεταβώ προς συνάντησιν Γεν. Τον ηρώτησα διατί
δεν επληρώθη μπακάλης και απήντησε ότι τον
επλήρωσε. Επίσης ότι ΑΒΕΡΩΦ εδανείσθη από
Χριστούδην **70** λίρας, διά πληρωμήν χρεών. Παρετήρησα
αμφοτέρους διότι εγένετο τούτο χωρίς να ερωτηθώ.

Είδον Γεν. Μου ανακοίνωσε τα εξής: Οτι άπαξ
και η Κυβέρνηση Κύπρου γνωρίζει καλώς εκ διαφόρων
μαρτυριών ότι το Καΐκι μετέφερε πυρ/κά και ότι
ετοιμάζετο στάσις δεν πρέπει να το απαρνηθώμεν και
ημείς.

Σχετικώς είχε και επιστολήν του Σάββα
Λοϊζίδη του οποίου η γνώμη είναι η ανωτέρω διά να μη
φανή εις τα όμματα των ξένων και Ελλήνων, ο αδελφός
του Σωκράτης ως λαθρέμπορος εάν υποστηρίζωμεν την
άποψιν ότι το καΐκι μετέφερε λαθρεμπόριον
δυναμίτιδος.

Φαίνεται δε ότι ο Γεν. μου ανεκοίνωσε τα
ανωτέρω λόγια παραστάσεων ας έκαμε επί του
περιεχομένου του φύλλου της παρανόμου Εφημερίδος
ΕΝΩΣΙΣ της **10** Φεβρουαρίου (ώρα προηγουμένως).

Εζήτησε δε Γεν. την γνώμην μου επί ανωτέρω, του
απήντησα τα εξής: Αντιτίθεμαι εις τοιαύτην εκδοχήν

σήμερα, διότι το τοιούτον δυσχεράνη το έργον μου, δηλαδή, της εκτελέσεως των σχεδιαζομένων σαμποτάζ.

Μας συμφέρει η αντίθετος εκδοχή ίνα----- τους Αγγλους και μάλιστα να δώσωμεν την εντύπωσιν ότι ουδέν θα κάωμεν. Επειδή δε οι Αγγλοι γνωρίζουν ότι εγώ ευρίσκομαι εδώ διαδίδω επιτηδείως ότι απηγοητευμένος από την κατάστασιν αποζητώ να αναχωρήσω κρυφίως εκ Κύπρου.

Μετά την έκρηξιν του κινήματος εν Κύπρω τότε δυνάμεθα πλέον να διαδώσωμεν την αλήθειαν διά το ιστοφόρον.

Γεν συνεφώνησε με την γνώμην μου.

Και πάλιν Σάββας δι' ικανοποίησιν του αδελφού του και αυτού του ιδίου, γαία μειχθήτω πυρί.

Κατόπιν συνεζητήσαμεν περί στόχων και χρόνου εκτοξεύσεως κινήματος. Ως χρόνον επρότεινα μετά την **25** Μαρτίου.

Αναμνήσεις από τη συνάντηση στο Μετόχι του Κύκκου, και μάλιστα έντονες, είχε και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος που είπε στον Αθηναίο Δημοσιογράφο Κ. Καλλιγά το Νοέμβριο του **1964** (εφημερίδα Ο ΑΓΩΝ της Λευκωσίας):

" Πριν από μερικές μέρες (πριν από την έναρξη του αγώνα)- αρχές Μαρτίου **1955**- είχα συναντηθή με τον Γρίβα στο Μετόχι της Μονής Κύκκου, κρυφά μέσα στη νύχτα, για να ορίσουμε την στιγμή ενάρξεως του ενόπλου αγώνος. Ωρίσαμε την νύκτα της **31ης** Μαρτίου προς την **1η** Απριλίου.

Ο ίδιος προτιμούσε τη νύχτα της **24ης** προς την **25ην** Μαρτίου, ώστε η έναρξη του ενόπλου απελευθερωτικού αγώνος του ελληνικού Κυπριακού λαού να συμπέση με την επέτειο της εθνεγερσίας του **1821**, την εθνική εορτή των Ελλήνων.

Δεν το επέτρεπε όμως το φεγγάρι. Έδυε πολύ αργά εκείνη τη νύχτα. Και η δράση των σαμποτέρ και δυναμιτιστών της ΕΟΚΑ απαιτούσε νύχτα ασέληνη και σκοτεινή.

Ο Γρίβας σαν εμπειρογνώμων και στρατιωτικός αρχηγός του απελευθερωτικού κινήματος επεσήμανε το

μειονέκτημα. Και υπέδειξε τα μεσάνυκτα της **31ης** Μαρτίου προς την **1η** Απριλίου ως ώρα για την έναρξη της δράσεως. Το φεγγάρι έδσε νωρίς, από τις έντεκα την νύχτα εκείνη".